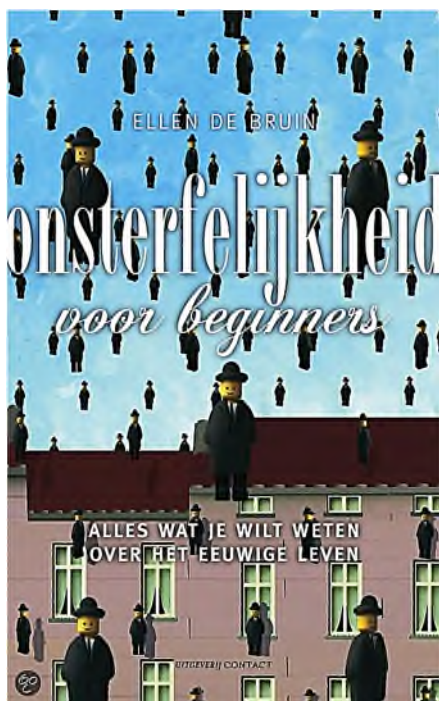

COLUMN 27 - ONSTERFELIJK

*nevenstaande mijmeringen
zijn ontstaan naar aanleiding
van een uitzending
van een boekenprogramma
over het boek
Onsterfelijkheid voor beginners
van Ellen de Bruin.*

Wat is dat, onsterfelijk? Betekent dat dat je niet sterft? Dat je dus voor altijd blijft leven? Omdat de meeste mensen niet dood willen gaan of in ieder geval nòg niet dood willen gaan, lijkt onsterfelijk zijn wel aantrekkelijk. Het eeuwige leven hebben. Althans als je gezond blijft en geld genoeg hebt om van te leven.

Ik wil ook niet dood, dus wil ik nog lang leven. Natuurlijk ook in gezondheid of althans zo gezond mogelijk; er mag wel een beetje aan mankeren, maar niet te veel natuurlijk. Ik bedoel dan dat ik niet afhankelijk wil worden en zelfstandig wil blijven. In ieder geval zo zelfstandig en onafhankelijk mogelijk.

Maar waar ligt de grens? Als ik niet meer kan lopen, ben ik dan te afhankelijk en te onzelfstandig om nog te willen leven? Nee, ik denk dat ik er wel mee kan leven dat ik niet meer zou kunnen lopen. Ook tot het einde der tijden? Ja, ook wel tot het einde der tijden. Het is hier nog zo leuk en er is van alles te doen. Ik vind dat ik het te druk heb om dood te gaan.

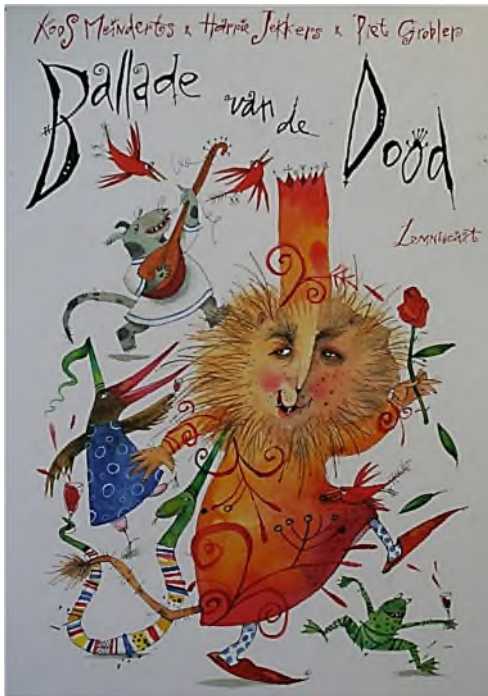
Maar ja, zo zit het leven niet in elkaar. Wat is het leven als de dood niet zou bestaan? Er zijn wel verhalen over geschreven, dat de Dood niet meer bestond. De mensen waren blij, eindelijk waren ze van de Dood verlost. Ze vierden feest. Ze deden wat ze wilden. Moordenaars bestonden niet meer. Of althans, het hielp niet, want je kreeg iemand niet meer naar de andere wereld. Eng idee eigenlijk. Want wat doe je dan, als moordenaar zijnde? Gewoon maar geen poging meer doen of het toch blijven proberen en daardoor iemand (eeuwig) martelen?

Ze deden allerlei gevaarlijke spelletjes. Sprongen van de rotsen of de kerktorens af. Mensen werden wel ziek maar gingen niet dood. De wereld werd voller en voller. Het voedsel schaarser en schaarser, want aan het kunnen produceren zit wel een einde. De mensen werden luier en luier. Want ach, als je vandaag geen zin had om dat boek te schrijven dat je nog wilde schrijven, dan deed je dat morgen wel, of overmorgen. Je had toch immers tijd genoeg, je ging niet dood.

De ellende werd groter en groter totdat men uiteindelijk smeekte om de Dood. Die kwam en toen werd het leven weer normaal en de moeite waard. Want de dingen die je wilde doen voordat je doodging die moesten het liefst zo snel mogelijk worden gedaan.

Onsterfelijkheid bestaat niet. Of nog niet. De mens blijft er wel op hopen. En er naar zoeken. De mens blijft zoeken naar manieren om onsterfelijk te worden, we willen de oplossing vinden. Intussen bedenken we ook manieren om weer op te staan uit de dood in de (verre) toekomst, als de wetenschap zover is. Mensen laten zich nu al invriezen om –als de tijd daar is- ontdooit te worden zodat hun kwaal waaraan ze zijn overleden kan worden verholpen. Mooie term in dit geval, *ontdooien*, jammer genoeg is-ie niet van mij.

De mens is waarschijnlijk het enige levende wezen dat zich bewust is van de dood. Weten we niet zeker, maar dat denken we. Dat betekent dat iedereen, of hij het nu wegstopt of niet, weet dat hij dood zal gaan. Dit besef jaagt de meesten van ons angst aan. Eerlijk gezegd word ik er ook niet echt vrolijk van en ik kan niet zeggen dat ik nou naar dat moment uitzie.

Harrie Jekkers - Ballade van de dood:

(...)

De dood werd gevangen, nog diezelfde dag.
 Treurig en somber zat ie achter het glas,
 Alsof ie een levend museumstuk was.
 En nog nooit was het volk zo gelukkig geweest,
 Jaren en jaren vierde men feest.

(...)

En de koning stond op en hij sprak teatraal:
 "Laat mij het maar doen, gegroet allemaal!
 Mijn angst voor de dood is nu wel genezen,
 Ik heb, geloof ik, meer van het eeuwige leven te vrezen."
 En hij schreed naar de kooi, machtig en groot,
 En stierf in de armen van de gretige dood.
 "Leve de dood!" riep het volk dol gelukkig,
 En ze leefden nog lang, en stierven... gelukkig!

Doodzijn, dat gaat nog, maar *doodgaan* dat doe ik liever niet. En omdat ik denk dat ik er na mijn dood niet meer zal zijn, zit ik toch wel een beetje te broeden op iets om –althans een klein beetje– onsterfelijk te zijn. Maar hoe doe je dat? En wat is dat dan, onsterfelijk zijn?

Manieren bedenken om onsterfelijk te worden zijn dus pogingen om de angst voor de dood te bezweren. Toch? En ook om te voorkomen dat er niks van je overblijft als je dood bent. Dat –als je dood bent– het net is alsof je er nooit geweest bent. Dat kan toch niet, dat mag toch niet?

Ja, oké, je leeft voort in je kinderen. Maar is dat genoeg? En als je geen kinderen hebt, waar leef je dan in voort? In je daden? In de goede (of slechte) dingen die je hebt gedaan en die je hebt doorgegeven? In de dingen die je hebt gemaakt? In de kunstwerken waar je naam onder staat? In de boeken die je hebt geschreven? Er verschijnen zóveel boeken, dat dit ook niet meer waar kan zijn. In de muziek die je hebt gecomponeerd? Hoe lang blijft dat duren, hoelang blijft dat alles bestaan? En vinden we dat dan lang genoeg?

En is dat dan echte onsterfelijkheid of is dat symbolische onsterfelijkheid?

Mensen die religieus zijn geloven vaak niet dat je echt doodgaat. Je blijft ergens. Pap eten met een gouden lepel in een wit gewaad met vleugeltjes ... dat stadium is iedereen wel voorbij, denk ik. Maar wat dan? Is geloven, geloof, religie ook symbolische onsterfelijkheid? Is religie ook de angst voor de dood bezweren? Zijn gelovige mensen dan niet bang? Tuurlijk wel.

Of is er een andere vorm van onsterfelijk zijn? Stof zijt gij en tot stof zult gij wederkeren. Iets wordt nooit niets, het wordt altijd iets anders. Dus als je weer stof wordt, dan is dat ook voedingstof. Voor iets anders. Ik word waarschijnlijk begraven onder een beukenboom. Ik verga daar tot stof. Voedingstof. Voor de beukenboom. Die kan daardoor weer beukenootjes maken. De eekhoorn kan die opeten. Van een deel daarvan groeit de eekhoorn en is daardoor in staat zich voort te planten. Een ander deel van dat beukenootje kakt-ie weer uit. Misschien eet een ander dier dat weer op of droogt het uit op de aarde en verwaait dan door de wind. De eeuwige cirkelgang. Is dat onsterfelijkheid?

Een vriendin opperde dat het misschien ook mogelijk is dat er een vaststaande hoeveelheid –noem eens wat– atomen zijn, niet alleen op de aarde maar in het gehele heelal. Die hoeveelheid atoompjes (waaruit de mens uiteindelijk ook bestaat) wordt nooit meer of minder, maar alleen anders van samenstelling. Ik ben nu samengesteld uit –tig atomen tot de mens die ik ben. Dan ga ik dood, val uit elkaar tot heel veel losse atomen en al die atomen komen weer in een andere samenstelling tot een andere vorm of andere vormen (een beetje hierin en een beetje daarin). Is dat onsterfelijkheid?

Misschien is internet wel de oplossing om (symbolisch) onsterfelijk te worden. Iedereen weet dat wat daar ooit is opgezet, er nooit maar dan ook nooit meer uit verdwijnt, ook al heb je het verwijderd. Eeuwig zal het op internet rond blijven cirkelen.

*Hans Holbein:
de verdrijving uit het paradijs
en het verlies van de onsterfelijkheid*

Vooralsnog lijkt mij dat de ultieme onsterfelijkheid: op internet blijven plakken. Het geloof dat iedereen toch ooit zal zien wat je erop dumpt is immers allang een nieuwe religie. Computer en internet zijn heilig. Zonder dat is de wereld niet meer voor te stellen. Onsterfelijk.

Toch blijft het lastig, doodgaan. Heb je net alles op orde. Heb je als kind de fase gehad van onwijs. Heb je de worsteling doorlopen van onderwijs. Ben je door de fase gegaan van eigenwijs. Heb je eindelijk geleerd je leven te leven op je eigen wijze. Ben je er eindelijk achter dat geld ook niet alles is en gezondheid relatief. Zijn je kinderen volwassen en heb je net aanvaard dat zij hun leven leven op hun manier. Heb je je baas 40 jaar gediend door weer en wind en soms tegen wil en dank. Heb je kans gezien om je pensioen te halen en een heerlijke periode te organiseren met genoeg geld om niet te verhongeren en relatief genoeg gezondheid om niet afhankelijk te zijn. Heb je genoeg levenservaring opgedaan om je niet meer druk te maken over dingen die toch niet helpen, kortom, is het je eindelijk gelukt om een beetje wijsheid te vergaren, heb je eindelijk je zaakjes op orde en dan ga je dood.

En dan zou je niet op de een of andere manier kans hebben gezien om onsterfelijk te zijn? Toch maar invriezen dan? Of is deze column op internet voldoende?